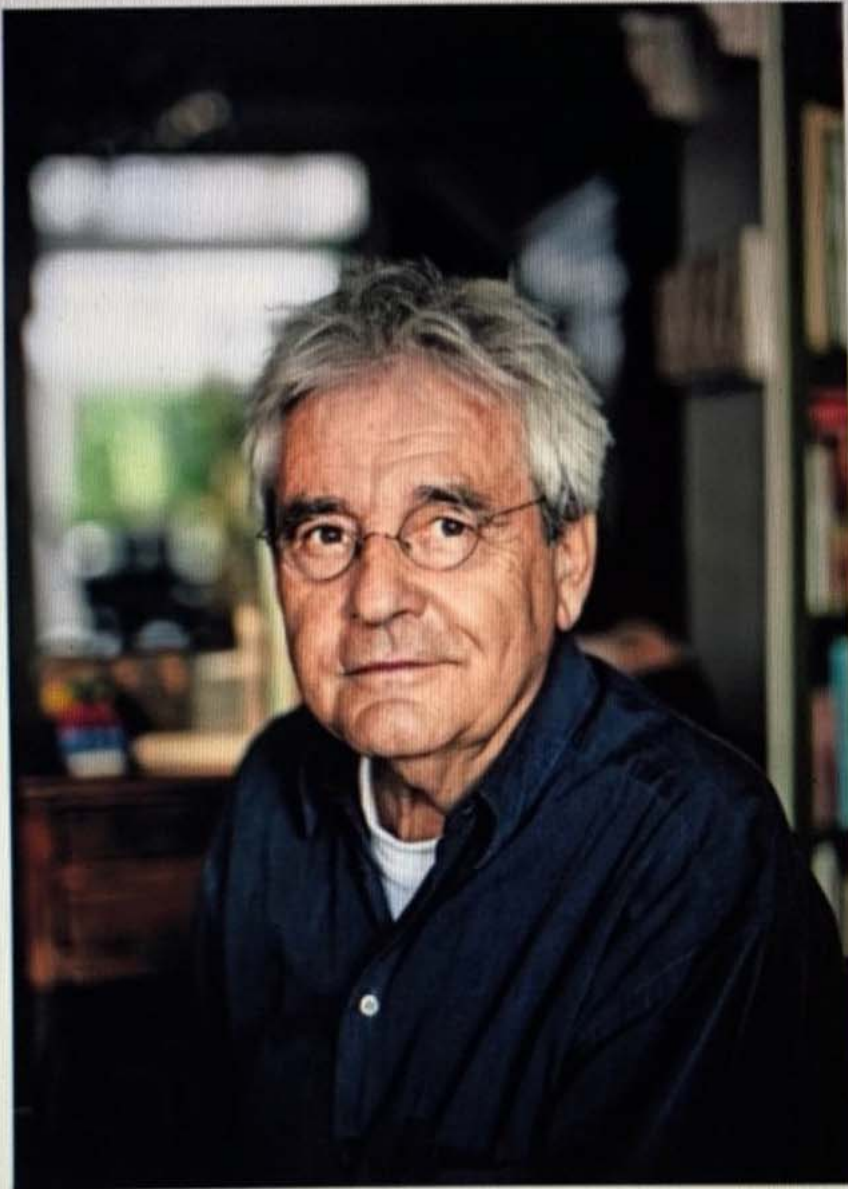

'Ik probeer ieder personage zonder waardeoordeel neer te zetten'

'Er komen nog altijd mannen en vrouwen op latere leeftijd uit de kast'

Interview Theo Stokkink's speurtocht door een verstikkende tijd

De hunkering ergens bij te horen

Het schrijven was een opdracht, aan zijn moeder, zo voelde hij dat. In *Zwijgplicht* schetst oud-presentator Theo Stokkink een milieu van notabelen waarin voor afwijkende normen geen plaats is.

tekst Ronald Ockhuizen, foto Marc Driessen
AMSTERDAM

Theo Stokkink (77) kreeg pas nog een lange e-mail van een lezer. De roman *Zwijgplicht* maakte bij deze lezer van alles los. "Homoseksualiteit is dan wel niet meer verboden, voel veel mannen en vrouwen van boven de vijftig hangt er nog altijd een steer van geheimzinnigheid omheen. Het was en is niet voor iedereen makkelijk je homoseksualiteit te erkennen."

Stokkink's historische familieroman *Zwijgplicht* - vanavond wordt het boek in de Go Gallery geïnterpreteerd met een presentatie en een borrel - steunt op een waargebeurd verhaal, dat door de schrijver 'soms een beetje is opgerekt of uitgesponnen'. Dat verhaal handelt over een baby die ten tijde van de Eerste Wereldoorlog in Amsterdam wordt geadopteerd door een notaris en zijn

→ Stokkink: 'Om die verstikkende tijd te kunnen beschrijven, heb ik veel in archieven gezeten.'

vrouw. Het kind moet een groot geheim maskeren: de notaris is homoseksueel en zoekt anoniem kortstondig geluk bij snelle seks op duistere plekken - iets wat door het beruchte wetsartikel 248bis streng verboden is. Homoseksueel contact met mannen onder 21 jaar leidt in die tijd tot zware celstraffen.

Behalve een reconstructie van een benauwde tijd is *Zwijgplicht* ook Stokkink's persoonlijke zoektocht naar de geschiedenis van zijn moeder, de geadopteerde baby. Zij komt pas op haar 34ste, lang na het overlijden van haar vader, erachter dat zij geadopteerd is en slaagt, ondanks de door haar vader aan zijn vrouw en zijn familie afgebongen zwijgplicht, erin haar Vlaamse zus en biologische vader te vinden.

Stokkink: "Om die verstikkende tijd adequaat te kunnen beschrijven, heb ik veel in archieven gezeten. Het was een speurtocht. Maar hoe verder ik kwam, hoe vrijer ik me voelde om me vrijheden te permitteren."

Drempel

Stokkink schreef in eerste instantie een non-fictieverhaal. Pas daarna liet hij zijn fantasie erop los. Dat leidt tot een schets van een milieu van notabelen waarin voor afwijkende normen geen plaats is. "Het is een rijk verhaal. Over wat mensen moesten doen en vooral moesten laten om te kunnen functioneren in de maatschappij."

Naast de verhaallijn over een schijnhuwelijk, een adoptie dochter en verboden verlangens gaat *Zwijgplicht* over een Belgische vader op zoek naar zijn dochter. Die twee verhaallijnen maken *Zwijgplicht* tot een roman over tasten naar de eigen identiteit en de bunkering ergens bij te horen - ook als de seksuele gezondheid niet voldoert aan het klassieke beeld.

"Dat bestaat nog steeds. Er komen nog altijd mannen en vrouwen op latere leeftijd uit de kast. Natuurlijk zijn we vooruitgegaan, maar vergeet niet dat voor velen de drempel hoog is. Om maar te zwijgen over homo's in Afrikaanse of Zuid-Amerikaanse landen of bijvoorbeeld Rusland. We leven in een zogenaamde global village, maar om de hoek staat op homoseksualiteit nog stokslagen."

Bevoorrecht

Als oud-programmamaker op de radio (onder meer *De Theo Stokkink Show* op Hilversum 3) en tv, Zilveren Nipkowschijfwinnaar *Oost/Bus* en meerdere documentaires) - gaf Stokkink les en workshops in landen als Senegal, Maleisië, Mauritius, Nepal, de Filipijnen, Indonesië, Ghana en Brunei. "Ik was in Hilversum wel uitgekeken. De KRO heeft me toen verbaasd en me met alle egrams laten gaan. Daardoor heb ik overal om mee heen kunnen kijken - en dat maakt me natuurlijk bevoorrecht."

Die internationale reizen hebben hem geleerd nooit te snel te oordelen. "In *Zwijgplicht* probeer ik ieder personage zonder waardeoordeel neer te zetten. Het is makkelijk nu iets te zeggen of te roepen, maar wat nu normaal is, kan over tien jaar vreemd overkomen."

Het schrijven was 'een opdracht', althans, zo voelde hij dat. De Vlaamse schrijfster Elisabeth Marain schreef in 1994 al *De vlichtelingen* en in 1996 *De ballingschap*. Het derde deel zou over Stokkink's moeder gaan, maar dat kwam nooit tot stand. "Ik ben de 65 voorbij, en dacht: dan doe ik het zelf." Lachend: "Omdat het ook niet anders kon - ze hadden toen nog geen Facebook en selfies."

Nu het boek er ligt - "Ik heb er vier jaar over gedaan" - is een belofte aan zijn moeder ingelost. En ook Marain heeft zijn boek inmiddels gelezen. Stokkink: "Ze was gelukkig meer dan tevreden."

Zwijgplicht. Uitgeverij In De Knipscheer.
€24,90. Vanavond in Go Gallery:
Theo Stokkink presenteert *Zwijgplicht*,
19.00 uur, Marinixstraat 127.